

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

انسان ۲۵ ساله

اشاره به تاریخ اهل بیت (علیهم السلام)

فصل ۴: دوران امامت امیرالمومنین علی (علیه السلام)

خانم زاکانی

دوران امام علی (ع)

- ▶ تقوا، بزرگترین خصوصیت علی (ع)
- ▶ الف- دوران سکوت و همکاری (دوره خلفای ۳ گانه)
- ▶ ب- دوران خلافت
- ▶ اصلاح بر اساس قرآن و سیره نبوی
- ▶ عدالت اقتصادی
- ▶ عدالت اجتماعی
- ▶ اصلاحات سیاسی
- ▶ اصلاحات فرهنگی
- ▶ خطبه شقشقیه
- ▶ بصیرت
- ▶ ۱- جنگ جَمَل
- ▶ ۲- جنگ صفین
- ▶ ماجرای حکمیت
- ▶ ۳- جنگ نهروان
- ▶ شهادت به دست خوارج
- ▶ اقتدار در عین مظلومیت
- ▶ همه کارها فقط برای حفظ اصل اسلام

اصلاح جامعه بر اساس قرآن و سیره نبوی

دوره سکوت و همکاری: بعد از اعتراض در مورد غصب خلافت، برای حفظ اسلام در بعضی مواقع به خلفا برای اداره جامعه اسلامی مشورت می دادند. هرچند در موقعیت های مختلف، اعتراض کلی خود نسبت به غصب خلافت را به مردم نشان می دادند. (علیرغم اصرار زیاد خلفا، در هیچ کدام از جنگ ها بعد از رحلت رسول الله (ص) و فتوحات شرکت نکردند.)

دوره خلافت: احیای سیره نبوی بعد از ۲۵ سال در سرزمینی پهناور با ملیت ها و اقوام گوناگون و مشکلات زیاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی! کاری بس طاقت فرسا

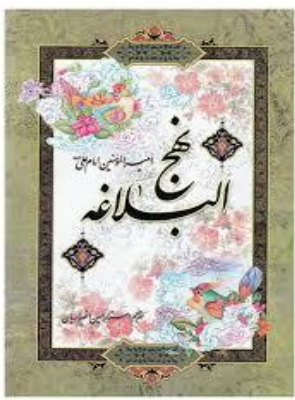
▶ **عدالت اقتصادی** (مبارزه با بخشش ها و تقسیم اموال به روش خلفا)، توزیع عادلانه بیت المال

▶ **عدالت اجتماعی:** آزادی برای همه نژادها و رفتار یکسان با همه اقوام، رعایت حقوق مساوی برای همه اقشار، فقر زدایی، آزادی اجتماعی، مبارزه با تبعیض، مبارزه با فساد اجتماعی و عقایدی که بین مردم و خصوصا اشراف به وجود آمده بود. (مثلا بیت المال را مال خود می دانستند و...)

▶ **اصلاحات سیاسی:** تعیین کارگزاران با معیارهای اسلامی، انتقال مرکز خلافت به کوفه

▶ **اصلاحات فرهنگی:** تفسیر قرآن، تربیت اخلاقی جامعه، مبارزه با انحرافات و شبهات دینی (خلفا بدعت ها و نوآوری های زیادی در دین اسلام به وجود آمده بود!)

شیوه عادلانه
حکومت داری

خطبه شقشقیه

▶ از معروف‌ترین خطبه‌های نهج البلاغه

▶ امام علی(ع) در این خطبه عملکرد خلفا را نقد می‌کند و اصل خلافت هر یک از آنان را زیر سؤال می‌برد.

▶ اشاره به هجوم مردم برای بیعت با او

▶ اشاره به دشمنان در جنگ جمل، صفین و نهروان بعد از بیعت مردم با ایشان

▶ دلیل پذیرش حکومت: وجود یاور و تمام شدن حجت، عهد خدا با دانشمندان که در برابر ظالمان سکوت نکنند و احقاق حق

فرازی از خطبه شقشقیه

هان! به خدایی که دانه را شکافت و انسان را به وجود آورد، اگر حضور حاضر و تمام بودن حجت بر من به خاطر وجود یاور نبود، و اگر عهده‌ی که خداوند از دانشمندان گرفته که در برابر شکمبارگی هیچ ستمگر و گرسنگی هیچ مظلومی سکوت ننمایند، وجود نداشت، دهنه شتر حکومت را بر کوهانش می‌انداختم، و پایان خلافت را با پیمان خالی اولش سیراب می‌کردم، آنوقت می‌دیدید که ارزش دنیای شما نزد من از اخلاط دماغ بز کمتر است!

۱- جنگ جَمَل

- ▶ نخستین جنگ دوره خلافت امام علی(ع)
- ▶ به رهبری عایشه همسر پیامبر اسلام(ص) و طلحه و زبیر
- ▶ به بهانه خون‌خواهی عثمان
- ▶ نخستین جنگ داخلی مسلمانان
- ▶ با پیروزی سپاه امام علی(ع) و کشته شدن طلحه و زبیر و بازداشت عایشه و فرستادن او به مدینه به پایان رسید.
- ▶ جنگ جمل باعث انتقال مرکز خلافت مسلمین از مدینه به کوفه در عراق شد.

۲- جنگ صفین

- ▶ پس از ماجرای جمل امام در کوفه مستقر شد. در این زمان به جز شامات دیگر بلاد با امام بیعت کرده بودند.
- ▶ امام از کوفه با فرستادن نامه‌ای به معاویه کوشید تا او را به اطاعت از امام مسلمین قانع کند. معاویه در نامه‌ای به امام پیشنهاد کرد که شام و مصر را به او واگذار کند؛ امام قبول نکردند.
- ▶ در جنگی به فرماندهی مالک اشتر، معاویه و عمرو بن عاص که کار را تمام شده می‌دیدند، دست به حيله زدند و قرآن‌ها را بر نيزه کردند.
- ▶ اين اقدام سبب شد تا کم‌کم در میان سپاه عراق این ندا شنیده شود که دشمن حکمیت قرآن را پذیرفته است و ما حق جنگ با آن‌ها را نداریم.
- ▶ امام به شدت در برابر این سخن ایستاد و اعلام کردند که این کار جز فریب چیزی نیست. من سزاوارترین افراد برای پذیرفتن حکمیت کتاب خدا هستم.
- ▶ مخالفان جنگ از امام خواستند تا دستور دهد مالک اشتر برگردد. امام شخصی را دنبال او فرستاد. مالک پیغام داد اکنون وقت بازگشت نیست.
- ▶ مخالفان گفتند: اگر مالک باز نگردد تو را خواهیم کشت. این خبر سبب شد تا مالک برگشته و جنگ متوقف شد.

ماجرای حکمیت

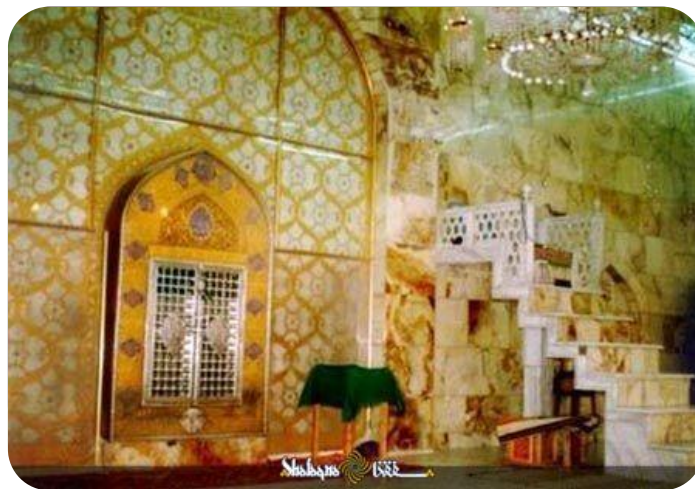
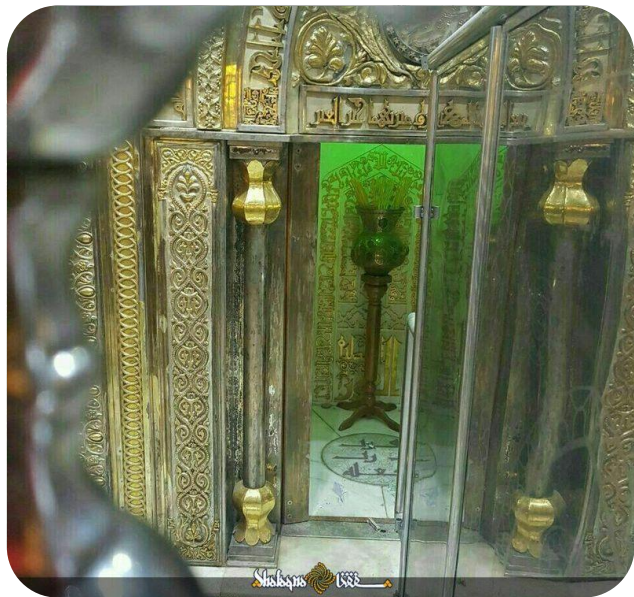
- ▶ بعد از جنگ صفین، قرار شد یک نفر از سپاه امام علی (ع) و یک نفر از سپاه معاویه به عنوان حکم انتخاب شوند.
- ▶ نماینده سپاه امام علی (ع) بر خلاف نظر ایشان: ابوموسی اشعری که مردی ساده لوح بود.
- ▶ نماینده سپاه شام: عمرو بن عاص
- ▶ زمانی که ابوموسی بر بالای منبر، خلع فرمانروایی امام علی (ع) را اعلام کرد، عمرو بن عاص گفت: او تنها حق خلع علی را داشت و من خلافت را به معاویه واگذار می‌کنم.
- ▶ مسلمانان فهمیدند سخت از دشمن فریب خوردند.

۳- جنگ نهروان

- ▶ در پی اعتراضات و آشوبهای خوارج در جامعه
- ▶ بخاطر اعتراض خوارج بر سر مساله حکمیت
- ▶ خوارج شکست سختی از سپاه امام علی (ع) خوردند.
- ▶ گفته‌اند که طبق پیش بینی امام علی (ع)، کمتر از ده نفر از مسلمانان شهید شدند و کم‌تر از ده نفر از خوارج زنده ماندند و توانستند فرار کنند که یکی از آنان عبدالرحمن بن ملجم مرادی، قاتل امیرالمؤمنین (ع) بود.

شهادت امام و بیعت با امام حسن (ع)

▶ زمانی که امام در حال تدارک برای جنگ علیه معاویه بود، در مسجد کوفه، توسط یکی از خوارج به نام ابن ملجم مرادی، به شهادت رسیدند و مردم با امام حسن مجتبی (ع) فرزند ارشد ایشان بیعت کردند.

جرج جرداق مسیحی در کتاب بسیار ارزشمند «امام علی علیه السلام، صدای عدالت انسانی» پس از آن که قهرمانی های امام را با قلم توانای خویش توصیف می کند و شمه ای از فضایل او را بازگو می نماید، در خطاب به روزگار می گوید:

«آه! ای دنیا! چه می شد اگر قوای خود را جمع می کردی و توانت را برای بار دیگر در یک جا متمرکز می نمودی و در هر عصر و زمان یک نفر مانند علی علیه السلام را که در عقل و خرد و منطق و بیان و حماسه و شجاعت با او همپایه بود، برای بشریت به ارمغان می آوردی!»

من آدمی به لطف تو هرگز ندیده ام این صورت و صفت که تو داری فرشته ای!

در محضر امیرالمومنین علی (علیه السلام)

امام علی (ع) : علم و دانش مذهبی و معارف دینی از هفت جهت بر مال و ثروت برتری دارد:

- ۱- اینکه علم دین، میراث پیغمبران است و مال میراث فرعون هاست.
- ۲- علم با بخشش و انفاق به مردم کم نمی شود ولی مال با خرج کردن کم می شود.
- ۳- علم حافظ و نگهدار صاحب خود است ولی مال خود احتیاج به نگهدار دارد.
- ۴- مال برای مومن و کافر فراهم می گردد ولی علم دین فقط برای مومن حاصل می شود.
- ۵- شخص عالم و فهمیده در امر دین مورد حاجت همه مردم است ولی شخص ثروتمند، مورد نیاز عموم مردم نیست.
- ۶- علم الهی با آدمی وارد قبر می شود ولی مال در دنیا باقی می ماند.
- ۷- علم الهی صاحبش را در عبور از پل صراط کمک می کند ولی ثروت، وبال گردن صاحب خود بر پل صراط است و مانع عبور او از آن می شود.